EXTRAVAGANTIUM COMMUNIUM

LIBER SECUNDUS.

DE JUDICIIS.

TITULUS I.

I. JOANNES XXII. [c. an. 1327. *Avenioni.*]

Decretalem, Super Cathedram, *quæ est in Clem. in cap. Dudum innovata, jubet observari: neque propter illam debent Religiosi Mendicantes esse molesti & graves Prælatis, neque Prælati ipsis Religiosis. Et si sint aliquæ injuriæ, vel molestationes hinc inde factæ, Papa vult justitiæ complementum breviter exhiberi summariè, simpliciter, & de plano, sine strepitu & figura judicii; vel aliter, prout qualitas excessuum exigit, non obstantibus quibuscunque obstaculis, quæ possent his obviare.*

REQUENTES imò innumerosæ quodammodo de diversis mundi partibus venerabilium Fratrum nostrorum Episcoporum, aliorúmque Superiorum Prælatorum, necnon dilectorum filiorum Rectorum, Curatorum, & Parœcialium Sacerdotum querelæ contra dilectos filios Fratres Prædicatorum & Minorum Ordinum, nostrum & Sedis Apostolicæ excitarunt auditum, & clamoribus assiduationibus excitare & fatigare non cessant, quòd iidem Fratres Decretalem dudum editam à felicis recordationis Bonifacio Papa VIII. prædecessore nostro, quæ incipit, Super Cathedram; ac per piæ memoriæ Clementem Papam V. prædecessorem nostrum in Vienensi Concilio innovatam temerè observare non curant; sed ipsam transgredi non timentes, in ejusdem Sedis contemptum, animarum suarum periculum, & eorumdem & Ecclesiarum Parœcialium præjudicium & gravamen. Intelleximus quoque, quòd plerumque præfatis dictorum Prædicatorum & Minorum, necnon Eremitarum Sancti Augustini, & Carmelitarum Ordinum Fratribus; in cujus Ordinis dictorum Eremitarum personis idem prædecessor Bonifacius Constitutionem prædictam, in qua tantùm de ipsis Prædicatorum & Minorum cavebatur Ordinibus, per omnia voluit postmodum integraliter & inconcussè servari. Et ad quem prædictorum Carmelitarum Fratrum Ordinem, nos subsequenter Constitutionem eandem, quoad omnia in ea contenta duximus extendendam; à prædictis Episcopis, Prælatis, Rectoribus, Curatis, & Sacerdotibus, contra tenorem Constitutionis prædictæ graves injuriæ atque molestiæ in diversis partibus inferuntur. Nuper pro parte ven. Fratris nostri Archiepiscopi Burdegal. & dilectorum filiorum Capitulorum Majoris Burdegal. & aliarum Ecclesiarum, Prioratuum, Conventuum, Rectorum, Curatorum, Sacerdotum, & Vicariorum, Parœcialium, ac Clericorum, tam Regularium, quàm Secularium civitatis & diœcesis prædictarum nobis extitit intimatum, quòd prædicti eorumdem Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, & Carmelitarum Ordinum Fratres contra tenorem Decretalis ejusdem, multa eisdem & eorum singulis gravamina & injurias inferunt & jacturas. Quia igitur parum esset jura condere, nisi qui ea tueatur, exstat: Nos volentes, de Fratrum nostrorum consilio, Decretalem prædictam, Super Cathedram, irrefragabiliter observari; Discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrùm per vos, seu alium, vel alios, etiamsi sint extra loca, in quibus estis Conservatores, seu Judices deputati, tam eisdem Archiepiscopo, Capitulis, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero civitatis & diœcesis prædictarum, & eorum cuilibet adversus prædictos, quàm converso eisdem Fratribus adversùs Archiepiscopum, Capitula, Prælatos, Priores, Conventus, Rectores, Sacerdotes, Vicarios, ac Clerum, præfatos, & singulos eorumdem efficacibus defensionibus præsidio assistentes, ac facientes Decretalem prædictam, quoad omnia ejus Capitula, prout jacent, firmiter observari: non permittatis contra tenorem ipsius per memoratos Fratres dictorum Ordinum eisdem Archiepiscopis, Capitulis, Prælatis, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero, vel alicui seu aliquibus eorumdem, nec etiam prædictos Archiepiscopum, Capitula, Prælatos, Conventus, Rectores, Curatos, Sacerdotes, Vicarios, ac Clerum, seu aliquem, vel aliquos ipsorum eisdem Fratribus gravamina, ac injurias irrogari: Facturi ipsis hinc inde, de quibuscunque injuriis, molestationibus, gravaminibus, & damnis vicissim illatis hactenus, & etiam in posterum inferendis eisdem contra tenorem Constitutionis ejusdem, in illis videlicet quæ judicialem requirunt indaginem, summariè, simpliciter & de plano, sine strepitu judicii & figura; in aliis verò prout qualitas ipsorum exigit, justitiæ complementum: Molestatores minores & majores hujusmodi, necnon contradictores quoslibet & rebelles quandocunque & quotiescunque expedierit, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo; non obstantibus quibuscunque exceptionibus, specialibus vel generalibus, tam Fratribus & Ordinibus prædictis; vel alicui, seu aliquibus Fratrum & Ordinum eorumdem; quàm præfatis Archiepiscopo, Capitulis, Prælatis, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero, seu ipsorum alicui vel aliquibus communiter vel divisim, sub quacunque forma vel expressione verborum ab eadem Sede concessis, ac ejusdem Bonifacii, quo cavetur ne aliquis extra suam civitatem vel diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra dietam unam à fine suæ diœcesis ad judicium evocetur: seu ne Judices & Conservatores à Sede deputati prædicta, extra civitatem & diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscunque procedere, sive alii vel aliis vices suas committere; aut aliquos ultra unam dietam à fine diœcesis ejusdem trahere præsumant; dummodo ultra duas dietas aliquis extra suam civitatem auctoritate præsentium non trahatur. Seu, quòd de manifestis injuriis, molestiis, & aliis, quæ judicialem indaginem exigunt (pœnis in eos si secùs egerint, & etiam id procurantes adjectis) Conservatores se nullatenus intromittant: quàm aliis quibuscunque Constitutionibus à Romano Pontifice, tam de Judicibus delegatis & Conservatoribus; quàm personis ultra earum numerum per Literas Apostolicas ad Judicem non vocandis, aut aliis edictis, quæ nostræ possent jurisdictioni, aut potestati, ejusque exercitio liberè quomodolibet obviare. Seu si tam eisdem Fratribus, vel eorum Ordinibus, aut alicui, seu aliquibus Fratrum & Ordinum prædictorum, quàm Archiepiscopo, Capitulis, Prælatis, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero prædictis, vel aliquibus ipsorum, seu quibusvis aliis communiter, vel divisim à præfata Sede sit indultum, quòd excommunicari, suspendi, vel interdici, seu extrà, vel ultrà, circa vel alio quocunque modo ad judicium evocari non possint, per Literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi, & de eorum personis, locis, hominibus, Ordinibus, & nominibus propriis mentionem: & quibuslibet aliis indulgentiis, seu privilegiis dictæ Sedis generalibus vel specialibus, quorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, nostræ jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri. Et de quibus quorúmque totis tenoribus, de verbo ad verbum specialem oporteat in nostris literis fieri mentionem. Ceterùm Judicibus, seu Conservatoribus quibuscunque per Literas Apostolicas sub quacunque alia, quàm præsenti verborum forma vel expressione confectas, eisdem prædictorum Prædicatorum Minorum, Eremitarum, ac Carmelitarum Ordinum Fratribus, seu ipsis Ordinibus communiter vel divisim, super damnis & injuriis, & aliis quibuscunque rebus, seu negotiis aliàs deputatis, & subdelegatis eorum, præsentibus & futuris auctoritate præsentium districtiùs inhibemus, ne aliquem seu aliquos auctoritate Literarum Papalium, prætextu seu occasione quorumcunque damnorum vel injuriarum, sive gravaminum, contra tenorem prædictæ Constitutionis, Super Cathedram, ipsis Fratribus, seu eorum Ordinibus antedictis communiter, vel divisim à quibuscunque personis illatorum hactenus, & etiam inferendorum in posterum coram se alicui deinceps ad judicium, vel aliàs quoquo modo vocare, seu in causam aliquatenus trahere præsumant. Inhibitionem hujusmodi non solùm ad futura, sed etiam ad quovis modo adhuc pendentia, & incœpta negotia volentes extendi; ac decernentes præfatas Literas, & processus eorum auctoritate quacunque habitos & habendos ad damna, gravamina, & injurias hujusmodi contra tenorem dictæ Constitutionis illata & inferenda, ut dictum est, deinceps aliquatenus non extendi: ac etiam irritum & inane si secùs super præmissis per quoscunque scienter vel ignoranter contigerit attentari: Vobis nihilominus injungentes ut inhibitionem nostram hujusmodi ad dictorum Judicum seu Conservatorum & Subdelegatorum notitiam, de quibus

vobis expedire videbitur, deducere procuretis. Insuper volumus, & auctoritate Apostolica decernimus, quòd quilibet vestrùm prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento præpeditus canonico, quòdque à data præsentium sit vobis & unicuique vestrùm in præmissis omnibus & eorum singulis cœptis & non cœptis, præsentibus & futuris & præteritis, licitum procedere, ac si prædicta omnia & singula coram vobis cœpta fuissent, & jurisdictio vestra, & cujuslibet vestrùm in prædictis omnibus & singulis per citationem vel modum alium legitimum perpetuata extitisset; Constitutione prædicta super Conservatoribus, & aliis quomodolibet in contrarium edita non obstante. Datum Avinion. x. Kalend. Februarii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

DE DILATIONIBUS.

TITULUS II.

I. JOANNES XXII. [c. an. 1325. *Avenioni.*]

Præmisso eleganti exordio, ostensisque periculis, quæ proveniunt ex falsorum florenorum fabricatione, citantur peremptoriè fabricantes, data sibi dilatione trium mensium, intra quos coram Papa compareant: aliàs contra ipsos, eorum absentia non obstante, procedetur, prout justitia suadebit.

IN delictorum diversorum nexibus ac tenebris involutos, plerumque trahit in majorum scelerum præcipitium moles præponderans peccatorum: nam etsi diversos diversa delicta coinquinent, sunt tamen nonnulli, qui propriæ salutis immemores, delictis communibus & vulgaribus non contenti, ad profana & vetita prorumpentes, sic damnata cupiditate lucrorum, ac inexhausta eorum voragine, devoluntur, quòd dummodo suas ingluvies, ad quas inhiant, expleant, se lucris illicitis, imò jacturis spiritalibus temerè immergentes, honori Dei, & animarum saluti, ac sacrorum Canonum, & Imperialibus edictis, & juribus communibus, capturas nefarias, & lucra illicita anteponunt. Sanè jamdudum ad nostri Apostolatûs auditum multorum fide digna relatio sæpiùs etiam repetita perduxit, & fama jam publica per facti evidentiam divulgata effecit notorium, nonnullos esse in Lombardiæ superioris, & Marchiæ Januensis partibus, qui licentiæ temerariæ laxatis habenis licere sibi præsumentes illicita, cudunt & fabricant, seu cudi & fabricari faciunt florenos auri, secundùm formam, & signum, & coinum ac circumferentias literarum, qui in civitate Florentiæ (à tempore, cujus non extat memoria) cudi & fabricari sunt soliti, & cuduntur & fabricantur etiam in præsenti. Et quamvis dicti floreni ad veram florenorum de Florentia similitudinem fabricati in vero & solito florenorum ejusdem civitatis pondere communiter, & bonitate auri, & vero florenorum valore deficiant; ipsi tamen, simulata eorum effigie, personas, ut plurimùm simplices, & quandoque etiam in hujusmodi rebus expertas decipiunt, ipsisque damnis rerum, & periculis personarum exponunt, dum pro veris florenis ipsos recipiunt. Cùm etiam præterea in talibus plurimi non habeant inter florenos & florenos tantæ similitudinis peritiam discernendi. Nos itaque tantis, & præcipuè animarum periculis affectu paterno occurrere cupientes, monemus omnes & singulos talium præsumptores; ipsis nihilominus districtiùs inhibentes, quatenus deinceps à cusione & fabricatione florenorum hujusmodi cessent, realiter & effectualiter resipiscant. Nihilominus præsentis edicti peremptorii auctoritate citantes eosdem, ac eorum singulos sub pœna privationis juris, si quod eis super cudendis florenis competit, quam ipsos cessante justo impedimento (si in exequendis mandatis nostris hujusmodi remissi seu negligentes fuerint) incurrere volumus ipso facto, ut intra trium mensium spatium à data præsentium numerandum per se, vel per Procuratorem idoneum Apostolico conspectui se præsentent, proposituri, quo jure ipsis florenos competat jus cudendi; ac exhibituri privilegium, si quod super hoc habeant, vel jus aliud, si quod sibi credant competere, ostensuri. Et nihilominus super prædictis facturi, & recepturi quod justitia suadebit: Intimantes eisdem, quòd si non venerint, nos contra ipsos super præmissis, & ea tangentibus procedemus, prout expedire viderimus, & suadebit justitia, ipsorum absentia non obstante. Ut autem hujusmodi nostra nuntiatio atque citatio ad communem omnium notitiam deducatur, chartam sive membranam citationem atque monitionem hujusmodi continentes, in majoris Ecclesiæ Avinionensis affigi ostiis faciemus. Quæ processum hujusmodi suo quasi sonoro præconio, & patulo judicio publicabunt, ut prædicti moniti & citati, & alii quicunque, qui suâ crediderint interesse, vel quos processus ipse contingit, nullam possint excusationem prætendere, quòd ad eos processus hujusmodi non pervenerit, vel quòd ignoraverint eundem, cùm non sit verisimile remanere quoad ipsos incognitum [a], vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur. Datum Avinioni VI. Kalendas Decemb. Pontificatûs nostri anno nono.

[a] Occultum non præsumitur quod omnibus publicatur.

DE DOLO ET CONTUMACIA.

TITULUS III.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1301. *Romæ.*]

Citationes etiam extra dies solennes publicè factæ de mandato Papæ, in audientia Literarum Apostolicarum, vel Papali palatio, affixæ januis majoris Ecclesiæ loci, in quo Papa cum curia sua degit, arctant citatum ac si ad eum personaliter devenissent. Restringitur tamen hæc Extravagans ad illos qui impediunt ne ad eos possit citatio pervenire, vel quorum domicilium tutè adiri non potest. ut c. 1. de judi. in Cle.

REM non novam aggredimur, neque viam insolitam ambulamus; sed anteriorís juris calcatam vestigiis præsentis Constitutionis indubitato roboramus suffragio & inconcusso munimine stabilimus. Est siquidem jam sancitum quòd propositum publicæ citationis edictum eum arctet, qui impedit, aut facit etiam se celando, ne ad eum possit pervenire citatio, appareatque contumax qui sic agit. Quòdque in albo Prætoris hujusmodi edicta proposita suæ jurisdictioni subjectos arceant [b], & adstringant magis, quàm si voce præconia (quæ innotescit paucis) vel literis citarentur. Jus enim quod talem modum citationibus propositi, violenter præsumpsisse credendum est, ut quæ in eodem albo tot ipsius albi publicum locum frequentantium oculis paterent legenda, ad citati notitiam devenirent. Unde ad præbendam omnibus eorum, quæ sanciuntur, plenam lectionem, & notionem, mandatur legem tabulis aut lapidibus sculptam, sanctissimæ Ecclesiæ describi porticibus & affigi. Præmissis igitur in debitam considerationem deductis, ac in lance irrefragabilis rationis appensis: Nos, qui universis, disponente Domino, præesse dignoscimur, volentes per hanc novellam Constitutionem aliquid circa prædicta statuta expressiùs inveniri: declaramus, de Fratrum nostrorum consilio, & nihilominus hoc edicto perpetuò valituro firmamus, & statuimus, ut citationes auctoritate Apostolica de quibuscunque personis undecunque & ubicunque sint, cujuscunque status, dignitatis vel præeminentiæ Ecclesiasticæ, vel mundanæ, etiamsi Imperiali vel regali fulgeant Dignitate; præsertim si impediant, vel faciant per se, vel per alios quoquo modo, ne citationes ipsæ ad eos perveniant, ex quacunque causa faciendo, ut citandorum domicilia, sive loca tutè vel liberè adiri non possint; cùm, prout scriptum est, existimare debeamus, an eo ire liceat ubi est citatio facienda, perinde ad instar edictorum præfatorum propositorum in albo Prætoris, etiam extra solennes dies, in quibus Romani Pontifices suos facere consueverunt generales processus, publicè id nobis specialiter, & ex certa scientia jubentibus, factæ in audientia literarum nostrarum, aut in aula nostri Palatii, postmodum affigendæ januis majoris Ecclesiæ loci, in quo Romana communis omnium Christiani populi nationum residebit curia, ut cunctis possint patere, & ita deferri citatis, sic valeant ac arctent citatos post terminum lapsum, quem, consideratâ locorum distantiâ, voluimus citationibus ipsis competentem apponi, sicut si eos personaliter apprehendissent; non obstantibus aliquibus privilegiis, indulgentiis, & Literis Apostolicis generalibus, aut specialibus, quibuscunque personis Pontificali, Imperiali, Regali, vel alia Ecclesiastica seu mundana Dignitate præditis; aliisque inferioribus Ecclesiis, Monasteriis, locis, Collegiis, & Universitatibus in quacunque forma verborum concessis; per quæ talium citationum effectus possit quomodolibet impediri: etiamsi de ipsis, & eorum totis tenoribus de verbo ad verbum, aut de propriis nominibus personarum, Monasteriorum, Ecclesiarum, locorum illorum, quibus conceduntur, vel eorum Ordinibus, aut Dignitatibus, oporteat in nostris Literis fieri mentionem.

[b] *Fortassis legendum*, arctent.

FINIS LIBRI SECUNDI.